

Αγαπητοί Φίλοι και
Συμπατριώτες μου,

με τα newsletters που θα αποστέλλονται κάθε εβδομάδα, ελπίζω να λαμβάνετε χρήσιμες πληροφορίες για θέματα που αφορούν τον ελαιοκομικό κλάδο και ενημέρωση σχετικά με τις δράσεις που έγιναν στα πλαίσια του προγράμματος που υλοποιούμε σε συνεργασία με την Περιφέρεια Β. Αιγαίου. Το πρόγραμμα αυτό μας επέτρεψε να έχουμε επιστημονική τεκμηρίωση για το βιοδραστικό περιεχόμενο του ελαιολάδου μας και όλα τα συστατικά που αναδεικνύουν την εξαιρετική ποιότητα των ποικιλιών ελιάς του Βορείου Αιγαίου. Έτσι, αποκτήσαμε νέα ισχυρά εργαλεία marketing που ενισχύουν τη διεθνή αναγνωρισιμότητα του ελαιολάδου, διευκολύνουν τις εξαγωγές αλλά και τις πωλήσεις με καλύτερες τιμές αγοράς, κάτι εντελώς απαραίτητο στην τρέχουσα συγκυρία.

Στη διάθεσή σας.

Νικόλαος Θωμαΐδης
Καθηγητής Αναλυτικής
Χημείας στο Εθνικό και
Καποδιστριακό
Πανεπιστήμιο Αθηνών

14/8/2020

Τεύχος 16

Η ιστορία της ελιάς

Η συστηματική καλλιέργεια της ελιάς συνέβαλε σημαντικά στην αλματώδη ανάπτυξη του Μινωικού πολιτισμού, στα λείψανα του οποίου - τα οποία έρχονται στο φως με τις ανασκαφές - ανευρίσκονται εντυπωσιακές λεπτομέρειες για αυτήν. Μάλιστα μέσα σε ένα πηγάδι στη Ζάκρο της Κρήτης, βρέθηκαν οι αρχαιότερες επιτραπέζιες ελιές του κόσμου ηλικίας 3.500 ετών και πρόκειται μάλλον για αντικείμενο αφιέρωσης κάποιου Μινώιτη ιερέα προς τις χθόνιες θεότητες, οι οποίες σύμφωνα με τις λατρευτικές πρακτικές της εποχής.. "προτιμούν πάντα τρύπες μέσα στη γη και σε κοιλώματα της γης τις τελετουργίες" (Φιλόστρατος "Τα εις Τυανέα Απολλώνιο" 6.11).

Φαινολικές ενώσεις ισχυρισμού υγείας

Από τις φαινολικές ενώσεις που ανιχνεύθηκαν στα δείγματα επιλέχθηκαν να μελετηθούν πιο διεξοδικά οι ενώσεις του ισχυρισμού υγείας στις οποίες συγκαταλέγονται οι εξής: άγλυκη ελαιοευρωπείνη, άγλυκη λινγκοτροσίδη,

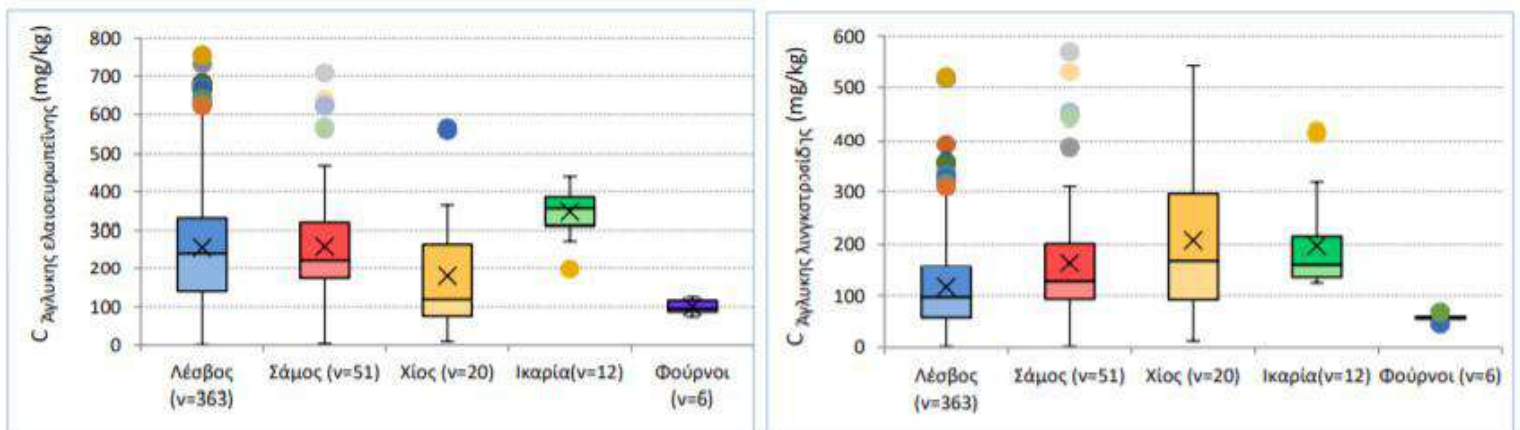
ελαιοκανθάλη, ελαιασίνη, τυροσόλη, υδροξυτυροσόλη. Η επιλογή έγινε, καθώς αυτές οι ενώσεις παρουσιάζουν μεγαλύτερη διακύμανση στις τιμές τους μεταξύ των δειγμάτων και συγχρόνως έχουν ευεργετικές ιδιότητες που τις καθιστούν ωφέλιμες για την ανθρώπινη υγεία.

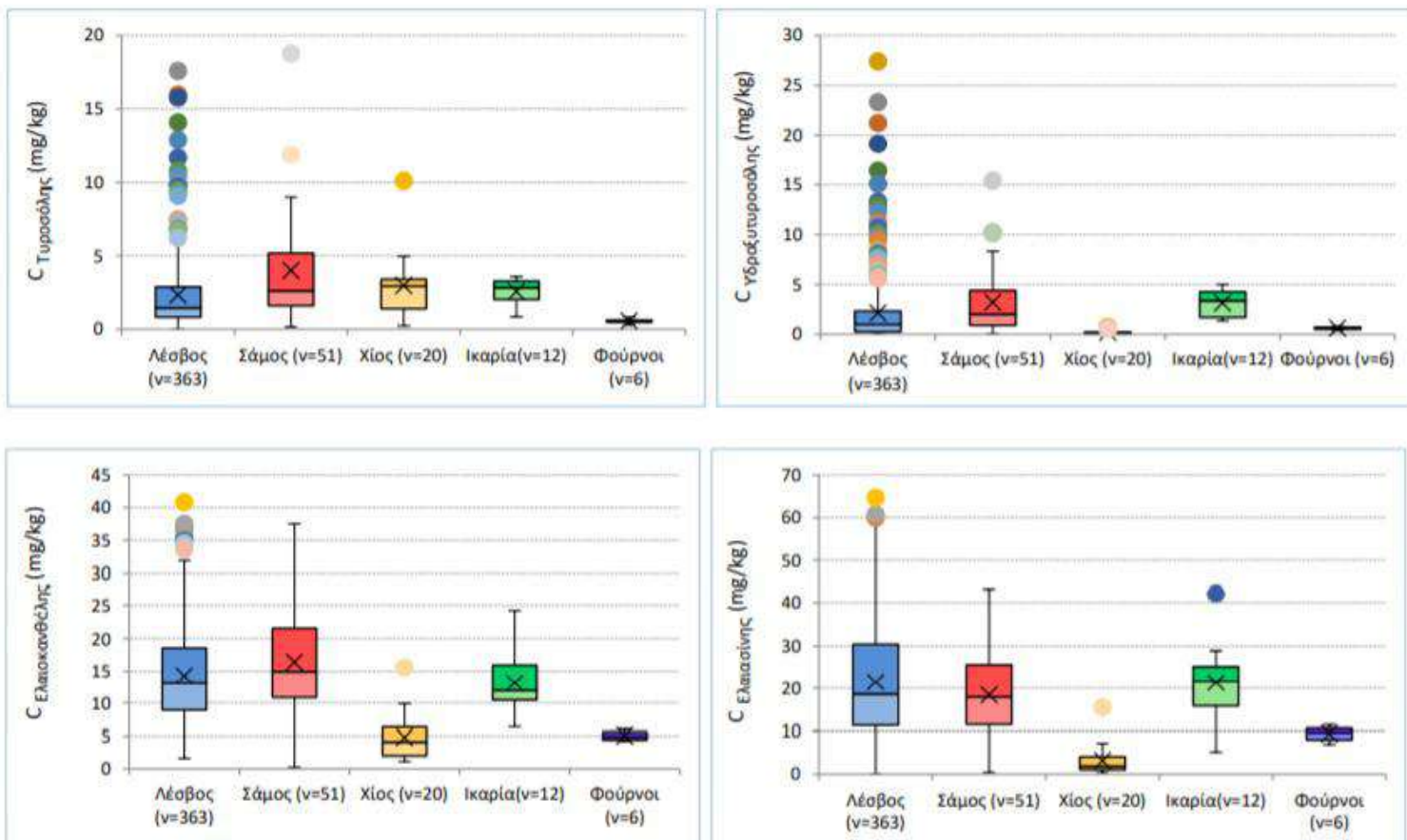
Συγκεκριμένα, σύμφωνα με την οδηγία της Ευρωπαϊκής Αρχής για την Ασφάλεια των Τροφίμων (European Food Safety Authority, EFSA), οι ευεργετικές ιδιότητες του ελαιολάδου οφείλονται σε φαινολικές ενώσεις, οι οποίες συμβάλλουν στην προστασία των λιπιδίων του αίματος από το οξειδωτικό στρες. Ο ισχυρισμός μπορεί να χρησιμοποιηθεί μόνο για ελαιόλαδα που περιέχουν τουλάχιστον 5 mg της υδροξυτυροσόλης και των παραγώγων της (π.χ. σύμπλοκο ελαιοευρωπείνης και τυροσόλης) ανά 20 g ελαιολάδου (δηλαδή 250 mg/kg) [5,6].

Για τη μελέτη των παραπάνω ενώσεων πραγματοποιήθηκε στατιστική επεξεργασία των αποτελεσμάτων. Εξετάστηκε η επίδραση των παραμέτρων που μελετήθηκαν και για το συνολικό φαινολικό περιεχόμενο.

Διακύμανση ενώσεων ισχυρισμού υγείας με βάση τη γεωγραφική προέλευση

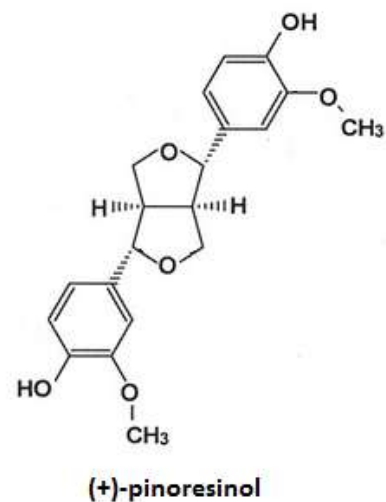
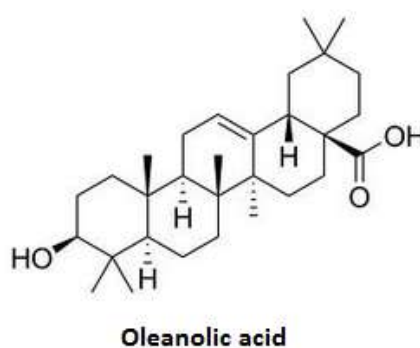
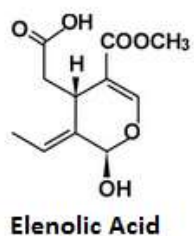
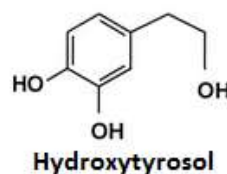
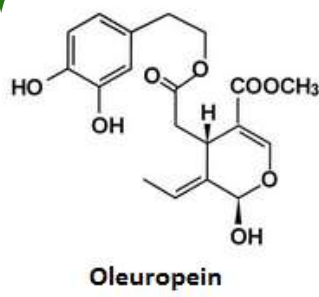
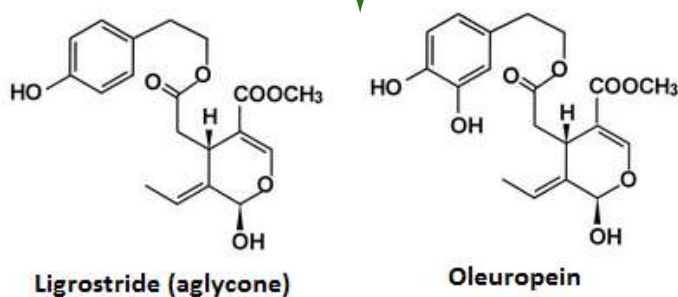
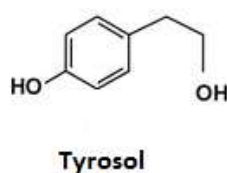
Για τη διάκριση των δειγμάτων με βάση τη γεωγραφική τους προέλευση, κατασκευάστηκαν τα ακόλουθα διαγράμματα:

Διαγράμματα: Box-and-whisker plots ενώσεων ισχυρισμού υγείας στα νησιά Β. Αιγαίου με βάση τη γεωγραφική προέλευση

Για το σύνολο των ενώσεων ισχυρισμού υγείας, παρατηρήθηκε ότι για το νησί της Λέσβου υπάρχουν μεμονωμένα δείγματα, που εκτρέπονται του μέσου όρου, τα οποία και παρουσιάζουν ιδιαίτερα υψηλές τιμές στις συγκεκριμένες φαινολικές ενώσεις.

ΗΠΑ: Μεγάλες ευκαιρίες για περαιτέρω διεξόδου των ελληνικών τροφίμων

Ο προϊστάμενος του Γραφείου Οικονομικών και Εμπορικών Υποθέσεων Νέας Υόρκης, Γιώργος Μιχαηλίδης, δήλωσε ότι η δυναμική των ελληνικών τροφίμων-ποτών στις ΗΠΑ είναι μεγάλη, καθώς από το 1,5 δις. δολάρια, που ήταν πέρυσι οι συνολικές εξαγωγές της χώρας μας στις ΗΠΑ, το 29% αφορούσε τα F&B (Food & Beverage) προϊόντα.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του κ. Μιχαηλίδη τα top-5 ελληνικά προϊόντα (σε εκατ. \$) είναι:

- Ελιές: 161,2 (38%)
- Ελαιόλαδο: 41,2 (9,8%)
- Τυριά: 31,6 (7,5%) – εκ των οποίων τα 20 εκατ. αφορούν τη φέτα και τα υπόλοιπα, κίτρινα τυριά
- Ροδάκινα: 31,1 (7,3%)
- Άλλα συστατικά για προετοιμασία φαγητού: 25,5 (6%)

Αφού τόνισε πως από τους δασμούς επηρεάστηκαν μόνο τα τυριά (η φέτα κατά βάση) και τα ροδάκινα, ανέφερε τους λόγους για τους οποίους οι Αμερικανοί αγοράζουν ελληνικά προϊόντα:

- Αυθεντική μοναδική γεύση (κυρίως παράγονται από μικρές οικογενειακές ελληνικές επιχειρήσεις που χρησιμοποιούν φυσικά συστατικά)
- Λόγοι υγείας (βιολογικά, εκμεταλλεύεται το trend κυρίως στους νέους)
- Κορυφαία ποιότητα
- Λογικές τιμές (είναι ανταγωνιστικά, δεν είναι τα φθηνότερα, αλλά σε λογικές αποτιμήσεις)

Σύμφωνα με τον κ. Μιχαηλίδη, αυθεντικό ελληνικό προϊόν σε ένα αμερικανικό σούπερ μάρκετ είναι αυτό που έχει την ετικέτα PRODUCT OF GREECE, όχι όσα περιλαμβάνουν τον όρο Greek, όπως γίνεται π.χ. στη φέτα ή στο γιαούρτι, που αναφέρουν κάποιες ξένες εταιρείες (από Καναδά, Ιαπωνία, Ην. Βασίλειο και άλλες χώρες) ότι ακολουθούν τον τρόπο παραγωγής, που γίνεται στην Ελλάδα (greek style).

Ποια προϊόντα όμως θεωρεί ότι έχουν τις πιο σημαντικές προοπτικές ανάπτυξης;

- Ελιές. Μεγάλη ζήτηση στο food service και κυρίως από εστιατόρια που προσφέρουν μεσογειακή κουζίνα
- Ελαιόλαδο. Για τους ίδιους λόγους με τις ελιές. Θύμισε ότι στην κατηγορία του έξτρα παρθένου ελαιόλαδου, η Ελλάδα είναι νο1 στον κόσμο, έχει την καλύτερη ποιότητα.
- Τυριά εκτός από φέτα
- Κρασιά εκτός του ασύρτικου
- Βότανα και μπαχαρικά
- Μέλι και υγιεινά snacks

Θεωρεί δε, ότι πρέπει να δοθεί έμφαση στη μεγάλη ανάπτυξη, που γνωρίζει το ηλεκτρονικό εμπόριο και ειδικά το online grocery, το οποίο προβλέπεται να αυξηθεί το μερίδιό του από 2% το 2016 σε 15%-20% μέχρι το 2025. Ανέφερε μάλιστα σχετική μελέτη της Acosta, σύμφωνα με την οποία ο τζίρος του online grocery αναμένεται να τριπλασιαστεί μέχρι το 2023, φθάνοντας τα \$74 δις.

Εκτιμά ότι το e-commerce είναι ιδανικό για μικρού/μεσαίου μεγέθους οικογενειακές ελληνικές επιχειρήσεις, οι οποίες δεν μπορούν να αντέξουν τα υψηλά κόστη διεξόδου σε μία πολύ ανταγωνιστική αγορά, όπως είναι αυτή των ΗΠΑ.

Η Βερτισιλλίωση της ελιάς (Παθογόνο : *Verticillium dahliae*)

Η βερτισιλλίωση της ελιάς είναι μία αδρομύκωση που οφείλεται αποκλειστικά στο μύκητα των Αδηλομυκήτων. Το παθογόνο έχει την δυνατότητα να προσβάλλει τα δένδρα καθόλη τη διάρκεια του έτους με εξαίρεση τη θερμή και ψυχρή περίοδο. Ιδιαίτερα έντονα συμπτώματα της ασθένειας παρατηρούνται κατά την άνοιξη, το θέρους και το φθινόπωρο σε ελαιόδεντρα ανεξαρτήτως ηλικίας.

Διαχειμάζει στο έδαφος υπό μορφή μικροσκληρωτίων και μολύνει μόνο μέσω του ριζικού συστήματος. Τα μολύσματά του προέρχονται από μολυσμένους, ευαίσθητους στην ασθένεια ξενιστές (λαχανικά, βαμβάκι) που συγκαλλιεργούνται ή βρίσκονται σε γειτνίαση με αρδευόμενα ελαιοκομεία από αυτοφυή ή καλλιεργούμενα σιτηρά, από μολυσμένο μεταφερόμενο χώμα ή νερό και τέλος από φύλλα ασθενών δένδρων ελιάς που ξενίζουν το παθογόνο και κατά την αποσύνθεσή τους σχηματίζονται μικροσκληρώτια που αυξάνουν το μόλυσμα. Τυπικό σύμπτωμα της ασθένειας είναι η ξήρανση του φυλλώματος κλαδίσκων, κλάδων και βραχιόνων.

Η ξήρανση του φυλλώματος εκδηλώνεται με συμπτώματα ημιπληγίας σε ηλικιωμένα ή καθολικής αποπληξίας σε νεαρά κυρίως δένδρα. Της νέκρωσης των φύλλων προηγείται απώλεια της στιλπνότητας του πράσινου χρώματος, συστροφή προς την κάτω επιφάνεια και χλώρωση.

Έντονα συμπτώματα παρατηρούνται κατά το στάδιο της άνθησης και τη χρονιά της καρποφορίας.

Χαρακτηριστικό σύμπτωμα της ασθένειας στην ελιά είναι επίσης η παραμονή των ξηρών φύλλων στους ασθενείς βλαστούς για μεγάλο χρονικό διάστημα. Πλευρικές νεκρώσεις και βύθιση του φλοιού των προσβεβλημένων κλάδων ή βραχιόνων παρατηρείται επίσης εξαιτίας ηλιοκαυμάτων αποτέλεσμα της απευθείας έκθεσής τους στον ήλιο λόγω φυλλόπτωσης. Παρατηρείται αναβλάστηση των δένδρων από τη βάση τους. Τα ασθενή δένδρα εμφανίζονται μεμονωμένα ή κατά κηλίδες και χαρακτηρίζονται από την δυνατότητα ανάρρωσης που αποδίδεται στον εγκλωβισμό του παθογόνου στον εκάστοτε ετήσιο δακτύλιο οπότε απαιτείται η εκ νέου μόλυνση των ριζών για την επανεμφάνιση συμπτωμάτων. Η έλλειψη χημικών σκευασμάτων που θα μπορούσαν να αντιμετωπίσουν την ασθένεια καθιστά τη χημική πρόληψη αλλά και θεραπεία μετά την εκδήλωση των συμπτωμάτων της βερτισιλλίωσης αδύνατη. Γίνεται εφαρμογή ηλιοαπολύμανσης μετά από κάλυψη του εδάφους κατά τη διάρκεια του θέρους (Ιούλιος-Σεπτέμβριος) με διαφανή φύλλα πολυαιθυλενίου πάχους 70-100 μm και σε έκταση 6x6m γύρω απ το ασθενές δένδρο, απεδείχθη ενθαρρυντική για την αντιμετώπιση της ασθένειας. Προϋποθέσεις για την επιτυχία της επέμβασης είναι η περιορισμένη σκίαση του εδάφους που εξασφαλίζεται σε δενδροκομεία με αποστάσεις κανονικής φύτευσης και τα σχετικά ήπια συμπτώματα της ασθένειας. Η άνοδος των θερμοκρασιών στο καλυμμένο έδαφος συμβάλλει στην καταστροφή των μολυσμάτων του μύκητα και έτσι αποφεύγεται η επαναμόλυνση των δένδρων για τουλάχιστον τρία έτη. (Τζάμος). Η ποικιλία Καλαμών, είναι ανθεκτικότερη στην βερτισιλλίωση όπως και οι ελαιοποιήσιμες ποικιλίες Λιανολιά, Κερκύρας και Κορωνέικη.

Έμμεση διανομή και συνήθη προβλήματα

Διανομή

Βασική ροή - Λειτουργίες

Υπάρχουν δύο βασικές μέθοδοι διανομής προϊόντων ή υπηρεσιών, η άμεση και η έμμεση.

- Άμεση διανομή έχουμε, όταν η επιχείρηση διαθέτει τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες απευθείας στους καταναλωτές ή τους χρήστες, χωρίς τη μεσολάβηση τρίτων. Τη μέθοδο της άμεσης διανομής εφαρμόζουν κυρίως επιχειρήσεις που κατασκευάζουν ή εισάγουν προϊόντα, ή προσφέρουν υλικά συσκευασίας σε βιομηχανίες παραγωγής καλλυντικών. Την ίδια μέθοδο εφαρμόζουν συχνά και πολλές βιοτεχνίες που παράγουν καταναλωτικά προϊόντα διάρκειας ή ταχυκίνητα και που διαθέτουν δικά τους καταστήματα ή πρατήρια χονδρικής ή λιανικής πώλησης. Τέλος, τη μέθοδο άμεσης διανομής εφαρμόζουν και ορισμένες επιχειρήσεις που διαθέτουν τα προϊόντα τους με πώληση «από πόρτα σε πόρτα».

- Έμμεση διανομή έχουμε, όταν η επιχείρηση διαθέτει τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες της μέσω τρίτων, δηλαδή μέσω εμπόρων ή αντιπροσώπων. Οι έμποροι αγοράζουν τα προϊόντα και στη συνέχεια τα μεταπωλούν σε άλλους εμπόρους ή στους τελικούς καταναλωτές ή χρήστες. Οι αντιπρόσωποι πραγματοποιούν εμπορικές συναλλαγές για λογαριασμό τρίτων έναντι προμήθειας.

Η μέθοδος της έμμεσης διανομής είναι περισσότερο διαδεδομένη, γιατί η διακίνηση των προϊόντων ή των υπηρεσιών μέσω τρίτων διευκολύνει σε μεγάλο βαθμό τις συναλλαγές. Μολονότι η παρέμβαση των ενδιάμεσων στη διακίνηση των προϊόντων παρουσιάζει πολλά πλεονεκτήματα, δε σημαίνει ότι είναι και χωρίς προβλήματα. Τα κυριότερα προβλήματα που παρουσιάζει η συνεργασία με ενδιάμεσους φορείς διακίνησης προϊόντων ή υπηρεσιών είναι τα εξής:

- Οι ενδιάμεσοι εύκολα μπορούν να σταματήσουν τη διακίνηση ενός προϊόντος, αν κρίνουν ότι μπορούν να κερδίσουν περισσότερα από τη διακίνηση ενός άλλου.

- Συχνά οι ενδιάμεσοι, για να προσελκύσουν πελατεία, χρησιμοποιούν προϊόντα μιας επιχείρησης ως «κράχτες», μειώνοντας τις τιμές τους, κι αυτό μπορεί να βλάψει την εικόνα του προϊόντος ή να διαταράξει τις σχέσεις της επιχείρησης με άλλους πελάτες της.

- Πολλές φορές, όταν διακινούν προϊόντα και άλλων επιχειρήσεων, δεν είναι απόλυτα αφοσιωμένοι σ' αυτά, με αποτέλεσμα, όταν ορισμένοι πελάτες δείχνουν προτίμηση για άλλα προϊόντα άμεσα ή έμμεσα ανταγωνιστικά, να τους ενθαρρύνουν κάποιες φορές προς αυτή την κατεύθυνση, για να μη χάσουν την πώληση.

- Προβάλλουν συχνά απαιτήσεις για κάλυψη δαπανών, π.χ. διαφήμισης ή προώθησης πωλήσεων. Επίσης, αν πρόκειται για μεγάλα δίκτυα διανομής, όπως είναι οι αλυσίδες καταστημάτων, προβάλλουν υπερβολικές απαιτήσεις, προκειμένου να δεχτούν να διακινήσουν το προϊόν, π.χ. καταβολή χρημάτων για να συμπεριληφθεί το προϊόν στη λίστα προμηθειών των καταστημάτων της αλυσίδας, μεγάλη διάρκεια πίστωσης κ.λπ. Πάντως, παρά τις δυσκολίες και τα προβλήματα που μπορούν να ανακύψουν μεταξύ των δύο πλευρών, η μεταξύ τους συνεργασία αποτελεί μονόδρομο που τελικά προσφέρει αμοιβαία οφέλη.

Οι ποιητές της ελιάς

Το Διάβα του Ελαιώνα

Στον Ιόνιο διάπλατο γιαλό
διαβήκαμε, περνώντας
τον ελαιώνα, αγαπητό της Αθηνάς και πλήθια
σε ίσκιους βαθύ, σαν πέλαγο, και αχό με τους ανέμους.
Και ταξιδέψαμε το νου και το κορμί στους ίσκιους,
ανάμεσ' από λούλουδα κι από ευωδιές, καθένας
στην αρμονία σα σε ραβδί αγριλίδας ζυγιασμένος.
Κι οι σαύρες, φωτοπράσινες, που δίπλα από τη ρίζαν
εκοίταγαν ασάλευτες στον ήλιο, και τα φίδια,
σα γητεμένα όλα βαθιά της αρμονίας μας ήταν,
και το ραβδί μου, ως πιστικού, το φίδι να πατήσει
δε σηκωνόνταν, στο μακρύ του κάμπου μονοπάτι,
μα ως σε κλαδί λογίζομουν να τυλιχτεί πως θα 'ρτει...

Κι η Γλαύκη πρώτη τη σιωπήν έκοψε, πρώτη, ως όταν
κόβεις ψωμί κριθάρινο, στη μέση, απά στο γόνα,
και η ευωδιά του ξεχειλάει αγγίζοντας τη φρένα.
Τέτοια και η Γλαύκη emίλησε, που 'χε γλυκά ευωδιάσει
με λιόφυλλο το στόμα της κι ελούστη με τα φύλλα
και τον ανθό της λυγαριάς στα χέρια και στα χείλια...

Άγγελος Σικελιανός

Επιμέλεια: Μαρία-Ζωή
Φουντοπούλου, Καθηγήτρια Μεθοδολογίας
της Διδασκαλίας των
αρχαίων ελληνικών. Τμήμα Φιλοσοφίας,
Παιδαγωγικής,
Ψυχολογίας. Εθνικό και
Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

"Εξειδικευμένη έρευνα προώθησης
ελαιολάδου και προϊόντων ελιάς Βορείου
Αιγαίου μέσω ανάδειξης του βιοδραστικού
περιεχομένου και των ιδιαίτερων
χαρακτηριστικών ποιότητας"

Έργο της Περιφέρειας Β. Αιγαίου & του Ε.Κ.Π.Α.
με τη συμμετοχή του ΕΛΓΟ ΔΗΜΗΤΡΑ και του
Πανεπιστημίου Αιγαίου